

Herri fatxak

TXILLARDEGI

Guk irribarre gaizto batez entzun ohi ditugu horrelakoak: «gizajoa! oraindik ez daki Irun Espainia ez dela...» Baina Iparragirrek berak ere ez; Hendaiain botatako «hara Espainia» famatuak zalantza-izpirik gabe erakusten duenez.

«Ximplekeriak» esaien dugu ahapeka, eta kitto. Baina guk geuk ere berdin-berdin jokatzaren dugu. Gure arteko gehiegik, adibidez, «Vlaams Blok» delakoaren gorakada ikusita, hauxe diote: «Flandretarrak fatxak dira, Flandia herri fatxa da». Eta kitto. 1945ko maiatzean bere hegazkinen Kontxan iritsi zen León Degrelle nazia, ez zen flandretarra, waliariarra baizik. Alta, ez dut sekula entzun waliariarrak herri fatxa direnik. Ernest Mandel trotskista famatua, berriz, IV Internazionalako buruzagi ezaguna, flandretarra da.

Gaitz berberak jota bide daude kroaziarrek. Tito bera, kroaziarra zen; eta gaur egun serbiar imperalismo zapalatuaren buruzagia, Milosevic; baterra serbiarra eta PC-ko buru izana. Baina gerla aurreko 'ustrachi' ak izan zirela-ta, kroaziar guztiak fatxa. Eta Kroazia Askatua eskatzen duten guztiak ere bai.

Nik argudio horiek seriotan hartuko banitu, espainiarrak herri fatxa direla ondorioztatuko nuke. Francisco Franco, eta lagundu zuten militarrek, ez baitziren flandretarrak, eta ez kroaziarrek ere; espainolak baizik. Are gehiago: herri gutxiak aurkez dezake Espainiak bezalako militar fatxa zerrenda hominurik. Zer izan da Espainiak kondaira 'pronunciamento' ilara luzea baizik? Primo de Rivera, Serrano, Prim, Narvaez, Espartaco... 'liberalago' batzu besteak baino, omen; baina denok kasernetatik 'manu militari' agintzen egonak.

Baina espainiarrak oso demokratikak dira. Jakina!

Urteburu

PIARRRES XARRITTON

EGUNKARIA honen lehen urteburuaren bezperan lotzen naitzateke aue aldiari bete ohi dutan sail apur honen batzeari. Aldeko lagunek urteburu horren gaia, luze ta zabal —zuzen den bezala— jorratuko baitukete, nik nere xokotik puntu bakar bat nahi dut altxatu.

Aspaldiko ene arrenkura hauxe izan da alabaina, gure Herri saindu honetan politikak eta politikariek zokoratzen ari zitugela euskara. Eta politikaz edo politikariez mintzo naizelarik, ez naiz ari gure aberiaren arerio edo etsaiez, baina maiz gure politikari abertzale sustuenez. Ez da gaitza gaurkoa —eta Xalbador zenak bertsu ederrak ontu zitzigun horretaz *Enbata* abertzale eralduna sortu zitzaigun denboretan— ez eta ere eskuineko edo ezkerreko ideologiaren arazoa, denak erori baitzaizkigu tranpa horretan eraginkortasunaren edo 'efikazia'-ren izenean; hor dut eskutan, Baionako 'ezker abertzale' mugimendu berriaren aldizkari berri-berriaren adibidea, izena euskaraz duena, eta funtsa erdaraz.

Hegoaldean berdin, badut uste, azken hamabost urte honetan bereziki, bainan lehengo ere, *Euzko Deya*-ren egunetan, 'funtsezko' gaiak oro erdaraz emaiten zirela.

EGUNKARIA agertuz geroz, iduritzen zait, gai funtsezkoak, Herriaren arazoak, eztabaida politikoa, egunero euskaraz erabiltzen bizi gara eta honi da bidea, bide bakarra, gure mintzairerantz. Agian EGUNKARIArekin eta honi esker, euskaldun guztiak, zahar eta berriek, alde hortatik eginen dugu bide, 'hainitz urtez'!

Herald Tribune

Gilotina negoziarioa

Datorren urtean 20.000 lanpostu kenduko dituela iragarriko du laster IBMk. Aurten beste 20.000 lanpostu ezabatzearen segida da hori. Konputagailu negoziario jarraitu beharrean, gilotina negoziarioi ekin dio orain IBMk.

(...)

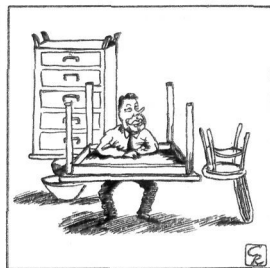
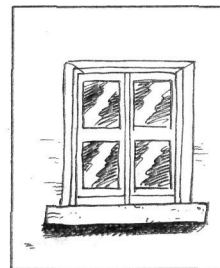
Gaur egun inork ez du ametitzen langileak kalerazten dituenik. Konpainia berregituratzen ari direla esan ohi dute. Edozela ere, ez da horren okerra. IBMk 40.000 lagun gal ditzaiteke, baina begira zenbat aparkek-tu irabaziko dituen horri esker.

ART BUCHWALD

DEIA

Alternatiba ezkutua baina gailena

Uste dut azkenean «Olaberri proposamena» deituko zaion proposamena, *filtratua izan zena* —edo kendua, ontzat ematen bada guztiak zati berdina kendu zieteneko bertsioa eta nolabaiteko gaitzakeriarekin, ideien sortzailei eta diputatu nagusiarri— Ajuria Eneako bilera ospetsuan, azkenean balioko du bidezko akordioaren oinarri gisa eta guztien nahiak beteiko ditu, aurretik iritziaren sortzen dituztenak esan baititu. Gregorio Ordoñezen esanak aitz-

GALLEGO & REY / DIARIO 16

kiatztat hartuta esan daiteke, ridikuloa egin dezakegula, ETA pozik ez utzitearen itxura egiten ahaleginagatik, eta hori baldintzatzen uzteko beste modu bat da. Ekimen hori EE bezain ahuldua dagoen alderdi bako-ko gizon batek gautzatea, ondo ikusi behar dute guztiak. Añamendik ezik, noski.

JOSE FELIX AZURMENDI

EL MUNDO

Konstituzioaren 13. urtea

Lehenik, sistema politikoa aldatu behar da eta hori premiazko helburu bategin: herriarek beren eginkizun protagonista berreskuratzen lortzea bizitza politikoa, gaur egun monopolizatua alderdi handien joko erabat itxian. Horrek, lehenik eta batez ere, hauteskunde sistemaren erreforma

egitea eskatzen du eta, baita, noski, instituzio aspergarri eta zentzugabe bihurtu den Senatuarena ere.

Erabat beharrezkoa da, gainera, Konstituzioaren erreforma egitea, Estatuaren egituraketari dagokionean. «Autonomien Estatu» deiturikoaren eskema gainditu egin du nazionalitate eta erregioen dinamika konplexuak, eta argi geratu da Espainiak Estatuak ezin izango duela bere bame batasuna behin-betirako ezarri, argi eta garbi federala ez den ikuspegi batetik planteatzeko erabakitzen ez duen arte.

EDITORIALA

EL DIARIO VASCO

Nazionalismoa eta Konstituzioa

Ez da, bada, ospakizunen garaia. 1978ko erregimen konstituzionala

bi berrikuntza handi zalantzan jarrita daude hemen Euskal Herrian. Estatuarekiko loturaren arazoari oraindik esperimentala den formula eman zaio: eredu autonomikoa bere zehaztasunik ezari dagozkin tirabirekin doa aurrera, baina beti ere, zuzen-bideratuko den itxaropen etengabearekin. Sistema demokratikorekin arauak eta pertsonen oinarriko eskubide batzuk, ordea, oraindik ere ez ditu onartzen Euskal Herriko gutxiengo sektore batek.

Gizakien memoriari, beti hain ahula, agian ez zaio gogoratuko duela hamabost urte ez zegoela hauteskunderik. Europatik kanpo geundela, alderdiak eta sindikatuek debekatuta zeudela, ez zirela errespetatzen pertsonaren eskubideak eta askatasunak, ez zegoela berezko marko instituzionalik, eta euskara egoera benetan txarrean zegoela. Agian batzuk pentsatuko dute denboraldi horretan ez dela ezer aldatu. Hori pentsatzeko eskubidea dute. Gauza bat bakarrik daukate horren aurka: errealtatea.

R. JIMENEZ ASENSIO

UZENDARIARI

Euskararen alde

Ni hamar urteko mutil bat naiz. Nire izena Luis da eta euskararen alde hitz egitera noakizue. Zure lagun batek euskara badaki eta erdaraz hitz egiten baduzu, euskaraz ez du balio ezertxo ere. Nik ere aitorzen dut batzutan erdaraz egiten dudala, baina bakarrik euskaraz ez dakitenekin. Mutil batek euskaraz ez badaki, zuk euskaraz hitz egiten behar diozu berak euskara ikas dezan. Arrantian gehienek euskaraz dakite, baina erdaraz hitz egiten dute. Ni nire amari euskaraz irakasten ari naiz. Usansoloren gehienek erdaraz hitz egiten dute. Orain dela urte asko euskaraz hitz egitea debekatuta zegoen Euskalerrin osoan, baina jendea euskaraz mintzaten zen. Orain, ordea, Euskara ikastetxeetan irakasten da eta jendeak erdaraz berba

egiten du. Erdaldunek euskarra ikasi behar dute. Erdaraz hitz egiten badugu ez da egongo Nafarroa Oinez bezalako festarik. Gustatuko litzaizkide denok euskara ikastea, eta gero euskaraz hitz egitea. Nik, beti nire aitarekin, amarekin, amonarekin eta osabekin euskararik ez dakitenez, erdaraz hitz egiten dut.

Baina kalean, lantegietan eta toki guztietan Euskaraz egingo balitz nire sendiak ikasiko luke.

LUIS RODRIGUEZ GOMEZ
Usansolo Bizkaia

Proposamen zirriborroak

HBk hasi berria duelarik bere Urrats Berri hausnarketaldia eta bizi dugun in-passe antzu hau dela kausa, interesgarritzat jotzen ditudan zenbait punturen zirriborroak plazaratzeari beharrezko derituz, konplexu eta aurritzirik ga-

beko eztabaidarako aberasgarriak izango direla-koan, eta abertzale zein ez-kertiar nola demokratei soilik zuzendua:

— *Autodeterminazioaren* aldeko plataforma baterako eta demokratio-koak Euskal Herriko geografia osoan, maila nazional, probintzial zein lokal-letan sortzea.

— *Horrelako mugimendu* batek jendearen parte hartzea bilatuko luke, masea burruka bihurtuz praxi politikorekin ardatz, Euskal Herrian hain ezagunak diren mugimendu sozialen antzera, baina alderdi politikoen ekarpenak gehituz.

— Inoiz maila testimonialean geratu gabe eta beste burruka moka radikalagoak inoiz ere baztertu gabe, eguneroko burruka zibiko-ko izango luke ihardun-bidezkat *kontraesanak* areagotu eta ilusioak piztearen ikuspuntutik begir- ratua.

— *Autodeterminazioa* abertzaleen eskubidea izateaz gain, edozein demokratioa ere onar deza-

kean eskabidea dela erakustaraztea, hau da, edozein gatazka mota konpontzeko gakoak askatasun- en zabalitzean eta ez murriztean jarri behar delakoaren filosofia sustatu. Honek berekin ekarriko luke preso, deportatu eta errefuxiatuen arazo latza- ren konponketa automati- koa.

— *Plataforma hau* ahalik eta lasterren *autodeterminazioa* lortzearen, hartara bilduko liritekeen alderdi politikoa eta beste edozein motako erakunde zein pertsona ezongo litzateke osatua, norik bere autono- mia mantentuz baina denok *autodeterminazioaren* aldeko mugimendu eta bil- gune eraginkor hau indar- tzeko asmo tintoak bul- tzatua, honen kontrako edozein maniobra uxatuz.

— *Mugimendu soziale- tik* zein alderdi politikotik kutsu eta osagarririk izan dezakeen erakunde honek hauteskundeetara aurkez- teko posibilitatea aztertuko luke, protagonismo kolekti- boa nagusituz politikoa

profesional zein 'gure' bo- tere faktikoen interesen gainetik (alderdien aparatoak, ETA, Jaurilitza, Estatuak, Konstituzioa...).

— *Plataforma* honen funtsezko oinarrietako bat Estatuari *Autodeterminazioa* onartu arte amore ez ematearren erabaki tintoa eta aldaezina ikustaraztea izango litzateke.

A.L.
Beasain Gipuzkoa

Oharra:

Erizti ezberdinek tokia izan dezaten, ez da komeni makinoz idatzitako 25 lerro baino luzeago idaztea gutun hauetan. Idatzi duena- ren izena, telefonoa, helbi- dea eta NANren zenbakia agertu beharko dira. La- burtu beharra izanez gero, zuzendaritzak bere esku izango du horretarako es- kubidea.

Administrazio Kontseiluko Lehendakaria:

MARTIN UGALDE

Kontseilu Editorialeko Lehendakaria:

JOAN MARI TORREALDAI

Kontseilari Ordezkarie:

JOXE MIEL ZUMALABE

Gerentea:

INMA GOMILA

Zuzendaria:

PELLO ZUBIRIA

Zuzendariordeak:

NEREA AZURMENDI

LUZTEN ETXEZAHARRETA

INAKI URUA

Publizitateak:

KORNELJO ROTETA

Egunkaria

Batzorde Parekidea: 72564 E
Luge Gordailua: SS 800/90

HELBIDEAK

Egoitza soziala, Pulizitatea eta Administrazioa: Antso Jakituna, 16-1 / 20.010 Donostia / ☎ 46 90 22 / Faxa: 45 59 57

Erredakzioa eta Tailerra: ANTZA S.A. Industrialdea 01-02 Pabiloak / 20.160 Lasarte-Oria / ☎ 37 15 45 / Faxa: 36 54 93

Arabara: San Antonio, 20-1.ezker. / 01005 Gasteiz / ☎ 23 38 72 / Faxa: 23 38 73

Nafarroa: Iratxe Monastegia, 45-13.esk. / (Irrintzi dorrea) / 31011 Iruñea / ☎ 17 80 78/79 / Faxa: 17 80 77

Bizkaia: Barroeta Aldamar, 2-1.eskuna. / 48002 Bilbo / ☎ 423 90 62 / Faxa: 423 94 60

Lapurdi / Nafarroa Behera / Zuberoa: 2. Galuperia kaia. / 64100 Baiona / ☎ 59 59 35 75 / Faxa: 59 25 75 11